

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pedro Artola Arbiza

*Amasa-
Villabona,
Gipuzkoa
(1926)*

Aurkibidea

Biografia

Pedro Amasa auzoko baserri batean jaio zen hamar senideko familian. 1947an, 14 urte zituela, Sacem enpresako eskolan hasi zen ikasle eta langile moduan. Hasieran, doikuntzaz, kontrolaz eta muntaiaz arduratzen zen; geroago, tornu bizkorak muntatzen aritu zen, betiere "Alemaniako erara". 23 urte zituela, Elgoibarrera joan zen eta Aikartun hasi zen lanean, bere jakintasun eta ofizio ona eramanez. 1963an, Eguzki makina-erreminta kooperatibako sortzaileetako bat izan zen. Estatuko eta nazioarteko enpresa eta azoka garrantzitsuenetan ibili izan da teknologia handiko makinak martxan jartzeko arduradun; Ameriketan, Europan, Indian, Australian edo Zeelanda Berrian, besteak beste. Erretiratu baino lehenago, lau urtez egin zuen lan MCC taldeko lidekin, makina-erremintaren ikerketarako gunetik teknologikoan. Pedrok, berak esaten duen bezala, "denak egin eta denporia sobran" duenez, han eta hemen laguntzen aritzen da: alegia, Elgoibarko parrokian, Gabonetako jaiotzan eta Elgoibarko Makina-Erremintaren Museoa lan teknikoetan.

Zintak

VIL-013

- **Proiektua:** Elgoibarko Makina Erremintaren Historiazaleak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Bernabe, Ainhoa - Historiazaleak, Elgoibarko Makina Erremintaren
- **Data:** 2012-06-20
- **Iraupena:** 84 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

VIL-014

- **Proiektua:** Elgoibarko Makina Erremintaren Historiazaleak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Bernabe, Ainhoa - Historiazaleak, Elgoibarko Makina Erremintaren
- **Data:** 2012-06-20
- **Iraupena:** 25 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Sacem enpresan aurreneko ikasketak

- **Erref:** VIL-013/003
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:00:56. **Bukatu:** 00:02:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Eskolan ibili eta gero, Sacemera joan zen. Geometria, limarekin lanean eta marrazketa ikasten zituzten. Urte eta erdiren ostean, lanpostua aukeratu behar izaten zuten. Berak doikuntza aukeratu zuen. Zertan aritzen zen aipatzen du.

2. 1950ean CAFentzako lanean

- **Erref:** VIL-013/004
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:02:28. **Bukatu:** 00:04:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Goierriko lantegiak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

CAFek eskatu zien 1950 inguruan trenerako hainbat lan egitea. Zer lan egin zuten kontatzen du.

3. Elgoibarrera lanera

- **Erref:** VIL-013/006
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:05:27. **Bukatu:** 00:09:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarreneneko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Ramon Etxanizek ekarri zuen Elgoibarrera hogeita hiru urte ingururekin. Fagorreko zuzendari teknikoarekin izan zuten harremanari buruzkoak kontatzen ditu. Errodamenduak egiten zituzten eta nola moldatu ziren kontatzen du. Ondoren izan zituzten lanak izendatzen ditu.

4. Erreminta-makinak ospitaleetan

- **Erref:** VIL-013/008
- **Iraupena:** 0:03:54. **Hasi:** 00:10:55. **Bukatu:** 00:14:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarreneneko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Italiarrekin automatizatu zuten tornua. Kostatu zitzaiela esaten du. Probak egin behar izan zituzten asmatzeko. Ameriketako Estatu Batuetako zein Valentziako ospitaleetarako makinak egin zituzten. Titania eta altzairuaren arteko desberdintasunak aipatzen ditu.

5. Tornuak egin eta biltegira

- **Erref:** VIL-013/009
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:14:49. **Bukatu:** 00:16:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarreneneko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

<p>Tornuak seriean egiten ziren, hamabinaka. Hilabete eta erdi inguru irauten zuten. Gero seinaka egiten zituzten. Biltegietan gordetzen zituzten egindakoak, Bartzelonan eta Madrilen.</p>

Transkripzioa

-Gogoratzen zara tornuak eta...zekin iten zian...gutxi gorabehera zenbat makiña hillian edo?
- Hillian zen... zena treinta y dos coches zan...zeakin...haiekin iten zian hamabi, hamabi bai, tardaten genun ba hillaete t'erdi. Ta Arrieta beti ba keja izan zan, joe, jendia, klientiantzako ta, geo hasi giñan ba zeanaz orde, berehala hasi, seriean hartu baiño, dozena erdi bat o hola, lehenengotik amaitzea. Jendiak preferentzia eukitze zaben ta, bestela, ba, hilabete t'erdi eo igual. Bai, laneako ona zan [...] baiño...baiño... tardau itten gendun asko, makina asko zien ta! Ordun ba pasatze zan ba karo, taillerrian makina faltia, dana ez zen saltzen! Nik e...nik enetxian ezer'e, Eibarren, oan hil da, ta danak gue makinak. Ta sartzen geben..." Pedro e

tornuana heldu da” ta “Tornua? Ez dakau ba bate!” Dana, karo, taillerretik erten itten zaben, zea bat, saldu, jarri, ta hola ta hola ta, “tornua, jesus, mordua do!”. “Ze mordua?” Karo guk, almazeneta bialtzen genun, nahiz Bartzelona nahiz Madridea. Beti, ba, dozena erdi bat lantzen zanakin. Ta nik enakixen hoi. Esan...bea jun zen harea ta segittun jarri zaban ta, pixka bat garbiu ta, berriz’e zea in. Baiño, guk pentsatzen genun ta salduta joten ziala! Baiña ez zan salduta joten. Makina falta barrenen, soberan, guk ya hoi konsegitzen gendun. Karo, [...] eon ezkeo, geo [...] itten zun, zeoze apurtzen baldin bazan, bertatik desmontau, nik re palatilla buelta bat in, ta zer falta zan han ta, berriro zarratzen genun ta bueno, guk pentsatzen genun bezela ez zan izaten hua. Ez zigun iñork ezer esaten ta...guk pentsatzen genun taillerretik ateraz geo saldu iten zela, baiño ez zan saldutzen...

6. Nazio bakoitzak bere torlojua

- **Erref:** VIL-013/010
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:16:44. **Bukatu:** 00:17:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Bizkaiko lantegiak » Bilbo Handiko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Bilboko Betara itsasontziak etortzen ziren. Nazio bakoitzak bere torloju mota zeukan eta bakoitzari behar zuena egiten zitzaion. Torloju estandarra adostu zutenean, lantegia lanik gabe geratu zen.

7. Corte Ingleseko makinak

- **Erref:** VIL-013/011
- **Iraupena:** 0:04:07. **Hasi:** 00:17:35. **Bukatu:** 00:21:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Corte Ingleseko makinetan konponketak egiten aritu zen. Urtero makineria aldatzen zuten. Bostehun josteko makina inguruko lantegia zen. Corte Inglesean erabiltzen zuten materiala, ez zen berdina izaten Euskal Herrian, Bartzelonan zein Madrilan.

8. Atzerriko makinak eredu

- **Erref:** VIL-013/012
- **Iraupena:** 0:04:34. **Hasi:** 00:21:42. **Bukatu:** 00:26:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Eguzki kooperatibaren ibilbidea kontatzen du. Japoniatik zenbakizko kontroleko tornua ekarri eta hura aztertuta, tornu propioak egiten hasi ziren. Atzerrian ongi egindako makinetatik zer ikasi egoten dela dio eta adibide batzuk ematen ditu.

9. Errodamenduetaz Alemanian ikasitakoak

- **Erref:** VIL-013/013
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:26:16. **Bukatu:** 00:29:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Kontaktu angularreko errodamenduei buruz Alemanian ikasitakoak azaltzen ditu. Saltoa kenduta, asko irauten omen du errodamenduak. Adibide bat jartzen du.

10. Idecon ikerketa lanetan

- **Erref:** VIL-013/014
- **Iraupena:** 0:04:11. **Hasi:** 00:29:18. **Bukatu:** 00:33:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Idecon sartzeko nola ibili zen kontatzen du. Patxiren ideia izan zela dio; nazioarteko azoketara asko joaten ziren elkarrekin. Ikerketa lanean ibili zeneko hainbat pasarte kontatzen ditu. Ikerketa behar-beharrezkoa dela dio.

11. Danobat bide onetik

- **Erref:** VIL-013/017
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:40:23. **Bukatu:** 00:44:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debabarreneko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Danobatek ongi jarraituko duela dio. Tornuak zarata egiten duenean, gelditu egin behar izaten da. Errodamenduak bere tolerantzia baldin badu, ez dela erraz izorratzen dio. Hala ere, errorea daukate.

12. CAFeko makinaria

- **Erref:** VIL-013/020
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:47:46. **Bukatu:** 00:51:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Goierriko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Sacemeko ingeniariarekin CAFera joaten zen makinak martxan jartzera. Makinei buruzko zehaztapenak ematen ditu.

13. Elgoibarko Aikartu lantegian lanean

- **Erref:** VIL-013/023
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:54:41. **Bukatu:** 00:57:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarrenen lantegiak

Laburpena:

Aikartu lantegira zela joan zen kontatzen du. Lehenengo muntaian aritu zen. Han hariztatzeko ardatzekin nola lan egiten zuen kontatzen du.

14. Elgoibarko Aikartu lantegiko langileak

- **Erref:** VIL-013/026
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 01:03:21. **Bukatu:** 01:05:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debarrenen lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Aikartu enpresan zeinek eta zertan lan egiten zuten kontatzen du. Kalitate handiz lan egiten zutela dio. Jabeen artean oso harreman ona zutela dio.

15. Sacem, oso enpresa aurreratua

- **Erref:** VIL-013/029
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 01:08:07. **Bukatu:** 01:11:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Sacemenetik Elgoibarrera zelako aldea zegoen kontatzen du. Buruak eta denak erlojuarekin montatzen ziren Sacemen. Alemaniarekin kontaktu asko zuten eta gauza asko ekartzen zituzten handik. Han zeuden makinak zerrendatu egiten ditu.

16. Elgoibarko Eguzki kooperatiba

- **Erref:** VIL-013/032
- **Iraupena:** 0:04:28. **Hasi:** 01:13:53. **Bukatu:** 01:18:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debabarreneko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Erreminta-makinak

Laburpena:

Eguzki kooperatibaren sorrera. Hasierako langileak izendatzen ditu. Han gertatutako pasadizoak kontatzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-16

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com